

AZ IGE TÜKRÉBEN.

A Szentlélek munkája a tanítványokban.

(Vezérfonal négy elmélkedéshez.)

Ez a négy bibliai hely nem akarja kimeríteni azoknak a csodás jeleknek sorozatát, amit a Szentlélek a tanítványok által végzett, csak mutatni akarja az utat, hogyan kereshetjük más jelekben is a Lélek munkáját a tanítványokon. Ha megfigyeljük a jeleket azt látjuk, hogy azok a tanítványok addigi jellemvonásaihoz és magatartásához hasonlítva éppen az ellenkező tulajdonságokat mutatják felőlük. Az ingadozó Péter beszédében határozott és öntudatos, a szelid, de heveskedésre hajlamos János nyugodtan, de energikusan tárja a főpapok elé a Krisztus ugye igazságát, a békétlenkedő és vizsálykodó tanítványok közé a közösség és egység költözött be. Ez mutatja, hogy a Szentlélek munkája nem az, hogy megerősíti az embert, hanem új erőt és új tulajdonságokat ad belé és saját magamban ellenőrizhetem ezt a Szentlélek által való megújulást az életem egyes vonásaiban.

1. *Péter bizonyágtétele.* (Csel. 2:14—41). A Péter beszéde szónokilag nézve alig érdemel említést. Mégis eredményében olyan, aminőt ritkán lát a világ. E beszédben következő vonásokat látjuk: határozottan állít elő egy dolgot, azt, hogy Krisztus Úr és Király, ebben nem ismer megalkuvást és kétséget; világosan hivatkozik magára s társaira, mint a Krisztus feltámadása tanubizonyosságaira (32. v.). Úgy adja elő ezt, mint amit láttak és tapasztaltak, nem pedig mástól hallottak; semmi igényével nem lép elő annak, hogy tessék az embereknek, vagy tetszésüket bármi módon megnyerje: arra néz, amit hirdet, és nem azok óhajtságára, akiknek beszél. Ebben

intranszigiens és határozott, de egyúttal alázatos és nyugodt. Mennyiben hasonlít az én igehirdetésem a Péteréhez, tárgyában, módszerében, céljában? Ennek is egyetlen tárgya a Krisztus és egyetlen célja, hogy a bűntől szakasszák el magukat az emberek. Mennyi megalkuvás van az én beszédemben, mennyire adok abban az emberek tetszésére! És hogy elhalványul sokszor benne a megfeszített és föltámadott Krisztusról szóló bizonyágtétel!

Imádságra vezérlő gondolatok. Tudom, hogy csak akkor hirdethetem Krisztust, ha én is tanuja vagyok az Ő életének. Kérlek Uram, jelentsd meg magad nekem, mint élő hatalom, hogy életemben és munkámban Te élj és rólad tehessek bizonyágot.

2. *A csodatevő keresztyénség.* (Csel. 3:1—10.). Az első alkalom, mikor a keresztyénség a világban megjelenik úgy mutatja be, mint életet megújító erőt. A mai keresztyénségből úgy látszik, ez az erő hiányzik. Pedig Krisztus azt ígérte tanítványainak, hogy akik hisznek benne, jelek követik azokat. (Márk 16:17—18.) Számot kell vetnünk vele, hogy a mi szavaink és tetteink mennyire elmaradnak azoké mellett. Ez bennünket annak belátására és alázatos bevallására kell, hogy vezessen, hogy a mi keresztyénségünk csak félkeresztyénség, az igazi hit mértéke belőlünk hiányzik. Péter és János bátran mondták a bénának: nézz mireánk, s reménysége, hogy kap tőlük valamit, nem csalta meg azt. Amit adtak több volt arany-nál és ezüstnél. De ma, amint bénák vannak, akiknek tulajdonkép nem gyógyulás, hanem pénz kell, úgy vannak tanítványok, akik a bénáknak csak hangoztatják, hogy nézz mireánk! de adni semmit sem tudnak nekik. — Az én lelkem és az én gyülekezetem mit tehetnek, hogy a csodatevő keresztyénség erejét megérezzék és gyakorolhassák.

Imádságra vezető gondolatok. Uram, az én lelkemből sokszor úgy kiszárad minden erő és olyan ingadozóvá leszek a hitben, hogy lábaimon nem tudok állani. Kérlek, jöjj segítségemre és ruházz fel engem avval az erővel, mely fel tud emelni másokat is.

3. *A tanács előtt.* (Csel. 4:1—12.). A tanítványok a tanács előtt állanak, ugyanazon tanács előtt, mely néhány héttel ez előtt Uruk és Királyuk felett mondott ítéletet. Az ellenség, amely Krisztus ellen hadakozott, ugyanaz, mely tanítványai ellen tör: egyetlen ellenség a Sátán. Világos-e előttem, hogy nem emberek ellen kell küzdenem és nem emberi irányok ellen, hanem a Sátán és annak borzalmasságai ellen? Ez azt jelenti, hogy ellenfelem hatalmas és nem szabad kicsinyelnem. Azt is jelenti, hogy közte és közöttem nem lehet soha szó megbékélésről, mert nem az én ellenségem, hanem Krisztusé! De végül jelenti azt is, hogy a győzelem nem az enyém, hanem a Krisztusé. Ő győz és én eszköze vagyok e győzelemnek. Más oldalról látjuk a tanítványokat bátran tenni bizonyosságot a Krisztusról, hogy nincs név, mely által kivüle lenne megtartás. Pedig a tanács, mely előtt állottak, teljes joggal bírt szabadságuk, sőt esetleg életük fölött. A mi keresztyénségünk sokszor megvonul taktikai okokból és megfut a harc elöl olyan ellenféllel szemben, melynek tizedrésnyi hatalma sincs felettük.

Imádságra vezető gondolatok. Uram Jézus, tied a győzelem és erő a világon! Lásd meg az én életem apró gyávaságait, tégy engem igazán bátor harcosává a te ügyednek, melyet általam vívsz a világon. Győzz először az én szívemben, s aztán általam magamon kívül.

4. *Közösség.* (Csel. 4:32—37). A Lélek ajándékai között ez az egyik legszentségesebb. Hogy kapcsolja össze a Lélek mind-egyiket, milyen áldott eszközzé teszi egyiket a másik számára s mindegyiket Isten számára. A keresztyén közösség nagysága, a Léleknek ebben rejlő ereje még mindig titok előttünk, mert emberi célok és szándékok közösségét keressük, abban akarunk egyek lenni, ami a mi akaratumk s nem abban, ami Istené! Ez látszik egyházunkon, egész világunkon, gyülekezeteinken és saját lelkünkön is. Emberi közösségeket keresünk, emberi célokat, nem azt az egyetlen, amit Isten Lelke tud önmagáért teremteni! — Mit tehetek én ezért a közösségért? Először saját magam Istennel való közösségét kell ápolnom napról-napra, meglátnom azt, hogy amíg én Istennel közösségben nem vagyok, nem lehetek eszköz az Ő közösségének létrehozásában.

Azután naponta imádkoznom érte hosszan és odaadással, hogy a Lélek hozza létre az igazi egységet az én gyülekezetemben; evégből kibékülöm ellenségeimmel, megbocsátanom mindenkinek, igaz szeretettel közefednem másokhoz. Végül pedig munkámmal, szolgálattal dicsőíteni nem magam, hanem a közösséget teremtő Szentlélek hatalmát.

Imádságra vezető gondolatok. Dicsőséges és áldott Szentlélek, teremts békességet az én szívemben, köss össze elszakíthatatlanul magaddal és tégy engem a te közösséged áldott hírnökévé és követévé a világon.

1.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tudomány és Világnézet.

Az egyházi állam problémája.

A történet periodusai sokszor szinte természeti szükségességgel váltakoznak. A nagy háboruk vége rendszeresen forradalom, a forradalmak után beáll a reakció korszaka. Ez így volt a napoleoni háboruk lezajlása után és így van ma is. Az egymás élete ellen törő emberiség, miután belefárad a pusztítás munkájába, megpróbálja felforgatni azokat az értékeket, amiken az eddigi társadalmi rend nyugodott és *saját erejéből* akarja a világot újjá teremteni. Miután pedig ez nem sikerül, ismét megalázkodva menekül vissza a kipróbált, sok vihart kiállott történeti tekintélyek védő szárnyai alá. Ilyen időkből megerősödik mindenütt az államot kormányzó központi hatalom, sőt még az abszolutizmus is elviselhetővé lesz (Metternich, Stahl), a nemzeti öntudat ismét kezdi háttérbe szorítani a kozmopolita jelszavakat, és — visszanyeri régi fényét a legmaradandóbb történeti intézmény: *az egyház*. Ezt a tényt ösztönszerűleg vagy öntudatosan mindenik ker. felekezet érzi és ezért ilyenkor kettőzött erővel folyik a magvetés, a pogány eltévelyedésekből kiábrándult emberi lélek visszavezetése a Krisztushoz s a küzdelem a keresztyénség régi, szellemi és hatalmi pozícióinak visszanyerésére.

Most az egyszer tekintsünk el saját magunktól és ne azt vizsgáljuk, hogy mi az utolsó évtized alatt mennyit haladtunk, erősödtünk, hanem pillantsunk túl a kerítésen, a róm katólikus táborba és nézzük meg, hogy ők mennyire használták ki a legutóbbi időben a kedvező konjunkturát védelmi és támadó rendszerük kiépítésére. Mindenekelőtt teljes tárgyilagossággal meg kell állapítunk azt, hogy ez az egyház már szakított az-

zal a középkori, elavult harci módszerrel, amely szerint a r. katolicizmus erősödése *csak* az ő világi tekintélyének és hatalmának az emelése útján történhetik. Mind általánosabbá lesz legjobbjainak lelkében az a meggyőződés, hogy a róm. katolicizmus *elsősorban* lelki ügy és annak győzelméért *elsősorban* szellemi fegyverekkel kell küzdeni. Az az általános ébredés, ami Európaszerte az egész r. kath. táborban jelentkezik s ami hozzánk is elküldött egy hullámgyűrűt az ú. n. Szociális Misszió élénk tevékenységében, most már egy határozottan valláserkölcsei mozgalommá kezd sűrűsödni a *Katholikus Akció* elnevezése alatt. Ennek tartama, amint a hivatalos Osservatore Romano nem rég kijelenti,¹⁾ sem nem szociális, sem nem politikai. „Ez a *társadalomban* működő egyház, amelyiknek a jó jó, bárhol is mondják azt ki és bárhonnán is jön az, és a rossz rossz. bárki is teszi is azt és bárhonnán is származik. Ennek kérlelhetetlensége (elszántsága) az egyházé, az ő 10 parancsolatáé, az ő evangéliumáé, az ő örök, oszthatatlan, változhatatlan tanáé. De ennek alkalmazkodó képessége is az egyházé, amelyik nincs hozzákötve sem egy kormány formához, sem egy külön társadalmi rendhez, sem egy külön politikai irányhoz.“ Ennek az iránynak tehát a legfeltűnőbb jellemvonása a keresztyén univerzalizmus felelevenítése. A r. kath.-nak van most újra bátorsága arra, hogy tisztán az általa vallott keresztyén hit és életelvek alapján egy táborba egyesítse a papságot és laikusokat, a különböző társadalmi osztályokat, politikai irányokat, szellemi harcosokat, s mintegy mozgósított hadsereg (sicut castrorum acies ordinata) felvegye a küzdelmet minden társadalmi osztály vallási, erkölcsi és társadalmi jóllétéért.

Mindez azonban természetesen nem azt jelenti, hogy a r. katolicizmus régi hatalmi törekvéseit teljesen elejtette volna. Amíg Róma egy nagy világegyház kormányának a székhelye, addig kikerülhetetlen, hogy befolyását az egyes nemzeti egyházak életébe ne igyekezzék érvényesíteni. Ez pedig már a

¹⁾ Hermelink. Die Katholische Aktion Christl. Welt, 1928. 179. s köv. l.

politika körébe vág. Miután pedig külső, hatalmi fegyverekkel nem rendelkezik, mint a középkorban, ezért kénytelen konkordátumokat kötni az egyes államokkal, nehogy papjai és hivei lehetetlen helyzetbe kerüljenek állami hatóságukkal a neki való köteles engedelmesség miatt. Vannak ugyan olyan esetek, amikor a megegyezés az egyik fél (pl. Mexiko) intranzigens magatartása miatt nem sikerül, de az eddigi példák azt mutatják, hogy ez az állapot sokáig nem tartható fenn. Magának, a Kuria ellen támadó államnak is érdeke az, hogy alattvalói vallásos érdekeit is kielégítse, ne fokozza bennük a végsőkig az elkeseredés hangulatát. Róma pedig már annyi évszázad alatt megtanult tűrni és várni. Ha a diplomácia csődöt mondott, más úton igyekezett érdekeit megvédelmezni s a lelkeket, a kormányokat egy alkalmas időben újra megindítandó tárgyalás felvételére alkalmassá tenni.

Ugyanez a finom, ügyes taktika jellemzi küzdelmét, amit a legutóbbi időkben az ú. n. *egyházi állam felelevenítésének* érdekében folytat.

Hogy mi volt az egyházi állam, az a keresztyénség történetének tanulmányozói előtt ismeretes. Keletkezése sem a Péter apostol római működésére, sem a Nagy Constantinus adománylevelére nem vihető vissza, hanem a római birodalom súlypontjának Keletre, Byzánczba való áthelyezésével függ össze. (IV. sz.) A magára hagyott Itália nem képes ekkor feltartóztatni a népvándorló törzsek áradatát s egymásután vesztí el provinciáit azokkal szemben, amíg végül 476-ban maga a főváros is elbukik. Az események állandó hullámzása, a politikai viszonyok ingadozásai közt az egyetlen biztos pont a római püspökség. Ez nemcsak a régi szent hagyományok letéteményese, hanem egyúttal a védtelen örökvárosnak, és környékének a védelmezője is. (Nagy Leo és Nagy Gergely.) Belátják ezt ott is, ahol nemsokára kezd kialakulni a legelső európai nagyhatalom, a frank királyi udvarban, amelyiknek sokkal kényelmesebb egy Rómában és környékén uralkodó pápa, mint egy állandóan a birodalom egysége ellen törő felső itáliai longobárd király. Felsőitália gyöngítése és Róma erősítése, ez az új római császárság politikája. Ennek az első

lépése a védtelen exarchatus odaajándékozása az 5 várossal (Pentapolis) együtt a római pápának 756-ban, majd Nagy Károly által újabb városok hozzácsatolása az egyházi államhoz. A kis ország természetesen nem független, hiszen a frank uralkodók, mint római patriciusok, tartják kezükben annak nemcsak közigazgatását, hanem külső viszonyainak szabályozását is. De a császári hatalom meggyengülése, s a pápaság megerősödése mégis csak magával hozza a teljes függetlenséget. I. Otto, aki 961-ben megvédi XII. Jánost Berengárral szemben, biztosítja az egyházi állam önállóságát s csak a pápai szék betöltésénél tartja fenn a beleszólását annak ügyeibe. De már VII. Gergely ezt a kellemetlen nyüögöt is lerázza magáról és legnagyobb utóda, III. Inceze már egy külső területében is tetemesen meggyarapodott pápai állam élén irányítja az európai politikai élet szövevényes útjait. A tetőpont után aztán bekövetkezik a süllyedés. A világi hatalom fénye által elvakított utódok alatt a kis ország folyton gyengül. Hatalmas vetélytársai támadnak a pápaságnak a német és a farncia királyok személyében, akik a Róma környékén levő kisebb uralkodókkal, örgrófokkal együtt egymásután ragadják el az egyházi állam legszebb részeit. VI. Sándor fia Borgia Cézár végre megtöri e kis uralkodók hatalmát s az ő utódja II. Gyula alatt, a XVI. század kezdetén a régi nagyságában és fényében ragyog fel ismét a pápai állam dicsősége. Piacenzától Terracináig neki hódolt a legszebb ország, úgyhogy ő annak második megalapítója.¹⁾ Ebből a szép, közép-italiai országból Parma és Piacenza 1545-ben ismét világi uralkodó alá kerülnek, de a ferrarai és urbinói hercegségek által a pápaság később kárpótolja magát. Az újkor első évszázadában tehát még mindig fennáll a pápai állam és a jezsuiták fegyelmettséggel mezzel hadseregével, világi gazdaságával, politikai befolyásával egészen a felvilágosodás koráig megtartja régi hatalmát.

A felvilágosodás aztán egymásután rombolja le ennek a várnak a védő bástyáit. Kikezdi a dogmatikai alapot, hiszen

¹⁾ Ranke L — Lehr. Acsády: A római pápák az utolsó négy században. Budapest, 1886—89. I. K. 44. 47. 1.

még a protestantizmusból is alig hagy meg valamit, elsöpri a jezsuita rendet, legfőbb tekintéllyel ruházza fel az államot, végül pedig rászabadítja az új eszínéktől megmámorosodott Franciaországot a védtelen pápai államra. Amit Napoleon ezzel végbe visz (a római köztársaság alapítása, a pápa elfogatása) csak természetes eredménye egy rendszeres támadásnak, amit az újkor szelleme a leghatalmasabb középkori intézmény ellen folytatott. A diadalmas nacionalizmus győz a keresztyén internacionalizmus felett s VII. Pius hiába hangoztatja, hogy ő egyetemes pásztor, mindenkinek atyja, a béke szolgája,¹⁾ mégis épen a r. katolicizmus érdekében kénytelen Napoleon akaratának engedelmeskedni.

Az 1815-i bécsi kongresszus a Napoleon által feldúlt európai egyensúly visszaállítására, megőrzésére gondol, mikor az egyházi államot, ha redukált alakban is, újra visszaállítja. (Ferrara osztrák, Avignon és Venaissin francia birtokok lesznek.) Most következik azonban a pápaság számára a legutolsó, legnehezebb feladat: *megharcolni a saját alattvalóinak és Itália többi lakóainak lelkében szükségképpen felébredő alkotmányos, demokratikus törekvésekkel.* Ezek csak egy célt ismernek: a darabokra tört Itáliát egy hatalmas, egységes nemzeti állammá egyesíteni és abban a népjogokat győzelemre juttatni. Az internacionális szellemű, abszolút szellemben uralkodó pápaságnak egyik követelés iránt sines semmi érzéke. Az a vád, mely a 18. század végén a pápai államról elhangzik olasz történetíró ajkáról, hogy Törökország kivételével ez a legrosszabbul kormányozott ország,²⁾ a XIX. századbeli viszonyokra is talál. A hatalmas egyházi hivatalnokok és törvényszékek mellett, amelyek még a kultuszbeli vétségeket is szigorúan megbüntetik, a világi hatóságok jelentéktelen hatáskörrel és tekintéllyel végzik teendőiket, a primitív igazságszolgáltatás miatt felvirágzik a bandita élet, az oktatásügy teljesen a papság kezében van, a pénzügyi téren állandó zavarok vannak, amín a Rotschild bankártól felvett 62½%-os kölcsön sem

¹⁾ Ranke i. m. III. K. 203—204 l.

²⁾ J. Döllinger, Kirche und Kirchen, Papsttum und Kirchenstaat. München, 1861. 544 l.

tud segíteni.³⁾ A nemzeti törekvésekre vonatkozólag pedig elég felhoznunk azt, hogy a XIX. század első felében a pápaság az olasz nacionalisták előtt annyira ellenszenves osztrák hivatalnokvilág befolyása alatt áll, mikor pedig 1848 végén a garibaldisták és mazzinisták elűzik, a francia csapatokat hívja segítségül és azok segítségével (Oudinot tábornok) restaurálja az egyházi államot. A leghevesebb küzdelmek idején, mikor egész Itália már alá volt aknázva a szabadkőműves és forradalmi eszméktől, mikor Cavour kiadja a híres jelszót: Szabad egyház a szabad államban! — a pápa mellett a legreakciósabb államtitkár, Antonelli bibornok vezeti a bel- és külpolitikát. Kedves osztrákjait kiűzik Felsőolaszországból, az olasz nép Piemonthoz esatlakozik, Franciország pedig Villafrancában kibékül mindkét ellenfelével. 1870-ben a győztes porosz hadsereggel szövetségben álló Viktor Emánuel elfoglalja Rómát és mint az egységes Olaszország királya megszünteti a pápai államot.

A külön egyházi állam eltörlése miatt szükségessé vált a pápaság jogi helyzetének szabályozása. Elmondhatjuk, hogy ezt az 1871 május 13-án meghozott *Liberty Garancia törvény* nagyon erélyesen és világosan intézte el. A pápa felség jogait látszólag meghagyja, de ez csak a neki kijáró tiszteletre, a lelki ügyek kormányzására és a külföldi államokkal való érintkezés szabályozására a diplomácia fenntartására terjed ki. Állami hatalma azonban még a Vatikánban és a neki átadott Gondolfói kastély területén sines s habár a bibornokokkal együtt külön kiváltságokat élvez, mégsem szabad elfelednie azt, hogy ő olasz alattvaló, akinek a kormány 3,225.000 Lira évjáradékot szavazott meg. Természetesen nem marad más fegyver ezek után a pápa kezében, mint a néma, passzív tiltakozás. Azóta a Vatikán rabja, aki olasz földre nem lép, hogy a jogfosztó állam védelmét ne legyen kénytelen igénybe venni, a felajánlott évjáradékot nem fogadja el és a külföldi egyházfőket csak akkor fogadja, ha azok nem a királyi palotából, ha-

³⁾ Itt külön tanulmányt igényelne a ref. és r. kath. theokrácia társadalmi hatásának vizsgálata.

nem saját szentszéki követségükről mennek a Vatikánba.¹⁾ Az állam pedig 1888-ban a büntető törvény §§-aival, fegyház-büntetéssel fenyeget minden olyan kísérletet, amely az egyházi állam restaurálására irányul.

*

Ez a feszült viszony csak a világháború nyomasztó évei alatt kezdett némileg enyhülni. Emlékezhetünk még arra, hányszor hozták a lapok a feltünő hírt a pápának Olaszország és népe iránti nyílt színvallásáról, de azt is olvashattuk, hogy azért *igyekezett megmaradni semlegessége mellett is* és pld. a béketörekvéseknek, a vörös kereszt és hadifogoly segítő akeióknak a támogatásából épügy kivette részét, mint pld. a ref. Hollandia vagy az Amerikai Ker. Ifjúsági Egyletek. A világháború azonban az új Olaszországot váratlanul Európa egyik legelső államává tette. Területében meggyarapodva, a nacionalizmusnak csak délen elképzelhető lelkes hangulatában egy erélyes kormányfő vezetése alatt mindent megtesz a régi római diésőség felelevenítésére. Ez azonban a római katholicizmus glóriája nélkül el sem képzelhető. Nemesak a főváros, hanem a vidék is tele van a katholicus egyház szent emlékeivel, a pápai udvar még az ő komor elzárkozottságában is a keresztyén világ egyik tekintélye, ahonnan fény esik a körülötte lévő országra, népre is. Ezzel a ténnyel tehát minden jelenlegi olasz államférfinak, aki a nacionalizmus és egyháziasság együttjelentkezésének törvényét ismeri, — számolnia kell.

Innen érthető az a kölcsönös udvariaskodás, amelynek a két viszálykodó fél a legutóbbi időkben annyiszor tanujelét adta. Ha pld. Mussolini Bolognában beszédet mond a hit nélkülözhetetlenségéről, Vanntelli bibornok nemsokára egy templomszentelési ünnep alkalmával felhívja a hívőket imádkozásra az „erős Romagna nagy fiáért,“ akit az isteni gondviselés a jelenlegi történeti idők alatt a vallási és szociális

¹⁾ Barabás Albert: A római kérdés jelenlegi állása. Magyar Kultura, 1927 szept. szám 737 s. köv. l.

béke helyreállítására hívott el.¹⁾ Ha a kormány elítéli a szabadkőművességet, leszállítja a pápai épületek adóját, visszaadja a lorettói könyvtárt és a bresciai szent Ferenc zárdát, az egyház mindezeket a legnagyobb elégtétellel és megnyugvással veszi tudomásul. Vegyünk még ehhez hozzá azt a szívélyes érintkezést, ami a múlt év szeptemberében tartatott eucharisztikus kongresszus alkalmával Bolognában, Firenzében az állami és egyházi hatóságok közt végbement¹⁾ és megteremtve látjuk azt a kedvező atmoszférát, amelyben kiesírizhatott a Vatikán kedvenc gondolata: *vissza kell állítani az egyház világi hatalmát.*

A kormánylapok esábító cikkeire, amelyekben a kormány hajlandónak mutatkozott a római kérdés megoldására, az *Observatore Romano* a következő négy pontban körvonalozta a Kuria álláspontját ebben a kérdésben:

1. A garanciatörvény formálisan szüntessék meg. Szabaduljon fel a pápaság a jelenlegi megalázó, szegényes, szolgai helyzetéből.

2. A római kérdés az egész katolikus egyház s nemcsak egy ország vagy egy nemzetközi bíróság ügye, amit a római kath. álláspont szerint csak *egyedül a pápa* dönthet el.

3. A Kuria nemzetközi helyzete és érdekei megkövetelik a teljes jogi függetlenséget, tehát egy teljesen öniálló, ha még olyan kicsiny területnek is a birtokát. Hogy mekkora legyen ez (talán a Vatikán és a hozzá tartozó tengerszegély?) még tisztázatlan.

4. Miután az olasz állam vette el az egyházi államot, ennek is kell azt visszaállítania. Ez volna a fascizmus restauráló munkájának a méltó koronája.

Néhány nap mulva azonban az egész akció megféneklott. A kormány okt. 20-án a hivatalos lapban kategorikusan kijelentette, hogy *nem gondol a garancia törvény megszüntetésére és hogy a fascista Itália számára a pápa világi hatalmának*

¹⁾ H. Hermelink: Die Kurie und Italien. Christl. Welt. 1927. 88 s. köv. 1.

¹⁾ H. Hermelink: Vom Katholizismus der Gegenwart Chr. Welt, 1927. 1065 s. köv. 1.

legkisebb mértékben való helyreállítása minden vitán kívül áll. A kormánynak arra az udvarias megjegyzésére, hogy a megoldás nehéz, de nem lehetetlen, a pápai hivatalos csak annyit jegyez meg, hogy az avignoni megoldást már nem lehet többé ismételni és hogy Spanyolország már kész megadni a pápának azt, amit Itália megtagadott tőle. Ennek azonban a bibornoki kollégium összeállításában súlyos következményei lesznek.

*

Nem tagadhatja még a prot. olvasó sem, hogy a római egyháznak ez a határozott állásfoglalása a pápaság függetlensége kérdésében első látásra szimpátikus. Ebben a világos és félreérthetetlen viselkedésben, amivel a római Kuria szellemi függetlenségét és szuverénitását az állami uralommal szemben a legnehezebb viszonyok közt is megtudta őrizni, van az ő belső nagysága (Ref. Schweizer Zeitung 1927 44. sz.) Mi reformátusok is különös féltkenységgel őrizzük egyházi életünknek az állam mellett való önállóságát s a körülmények kényszerítő hatása alatt itt-ott engedünk is rést ütni autonómiánkon, a végül ezeknek az eseteknek a minimumra való leszállítása. Természetesen a mi helyzetünk egyszerűbb és könnyebb. Nekünk a minden országra kiterjedő r. kath. egyházzal szemben nemzeti egyházaink vannak, amelyek minden országban egyházi és világi törvényhozás alapján illeszkednek bele az egyes államok életébe. A mi egyházi szervezetünk demokratikus, ami a felülről lefelé szálló állami közigazgatással a legfőbb pontokban (ki kormányoz, kié a hatalom?) nem ütközik annyszor össze. Nincsenek nekünk püspöki birtokaink, amiknek, mint állami dotációknak adományozása a világi és egyházi kormány közti nézeteltérésre vezethetnének. Hogy határsértések fordulnak elő nálunk is, ki merné azt tagadni? De — és éppen ebben van a mi helyzetünk könnyebbsége — ezek legtöbbször jogi természetűek, *amák előttünk mindig eltörpülnek az eminens valláserkölcsei és kultikus kérdések mellett.* A mi egyházaink régen és újabban is heves harcot vívtak, ha a vallásnak úgyis mint egyéni, úgyis mint közösségi életnyilvánulásnak a szabadsága veszélyben forgott

és ez most is a legfőbb érdek előttünk, de ha ez a súlyos kérdés megnyugtató módon megoldatott, a *külső* jogi kérdésekben (állam és egyház, a felekezetek közti viszony szabályozása) szívesen helyezkedett a türelem és a várakozás álláspontjára, amíg erre vonatkozó alapelvei is elismertetnek.

Meg vagyunk győződve arról, hogy ha a római egyház is tisztán az ő *szellemi* függetlenségének érdekében óhajtja az egyházi állam visszaállítását és egyszersmindenkorra letesz arról, hogy a politikai cselszövések által erősítse hadállását, ő is bele tud illeszkedni a modern állami életbe, anélkül, hogy a keresztyénség legdrágább értékeiről le kellene mondania. Ha nem akarta megtanulni a protestantizmustól, meg kell tanulnia a modern államtól, hogy más az egyháznak és más a polgári társadalomnak a munkaköre. Mindakettő Isten szolgája, de egyiket sem lehet felolvasztani a másikban lényegének megkárosítása nélkül, éppen úgy, mint a tudományt és a hitet.

Ezért jósólhatunk nagyobb eredményeket a cikk elején említett politikamentes Katholikus Akciónak, mint egy ilyen epizódyszerű jelenségnek, mint az egyházi állam visszaállítására irányuló kísérletnek. Bizonyára az olasz államférfiak bölcsessége meg fogja találni a helyes megoldás útját s ha Genf eltud viselni egy exterritoriális Népszövetséget, ha minden állam tudja alattvalóinak védelmét a követségek által biztosítani, a pápai udvar bele tud ezután is illeszkedni a nemzetközi életbe *erkölcsi* tekintélyének sérelme nélkül. Hogy miként fogja ezt tenni, az már nem reánk tartozik. Minket a világi hatalom birtokában élő Róma sem tudott megsemmisíteni, mert nagyobb Védelmezőnk van, mint ő. A r. katolikus hit és erkölcs propagandájával szemben pedig csak ismételhetjük a Megváltó mondását: *Aki velem nincsen, ellenem van; és aki velem nem gyűjt, tékozol.* (Máté 12:30.) Minden munka magával hordja a megáldatását vagy megítéltetését aszerint, amint a Krisztus mennyei országának vagy a földi érdekeknek a szogálatában áll.

Dr. Nagy Géza.

A brassói református nagyhét emlékkönyve.

Az erdélyi ref. egyházkerület iratterjesztésének kiadása. 1928. 190 oldal. Ára 120 lei.

Ez már a második ilyen könyv, mely az évente tartani szokott nagyhét munkálatairól megjelent. Tartalmazza a brassói napok történetét a legapróbb részletekig, az előadások vázlatait, melyek a lelkészi kurzuson hangzottak el, a konferenciák bevezetőit, a vallásos estélyi előadásokat, az istentiszteleten elhangzott prédikációt és üdvözlő beszédeket, s a nagygyűlési beszédeket. Végül a résztvevők és szállásadók névsorát.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az egész munka hű tükre annak, hogy mit cselekszik az erd. ref. egyházkerület lekipásztorai, tanítói és hívei épülésére. A lekipásztorok és tanítók számára a tudományos előadások (Az egyház dogmatikai felfogása, A ref. kultúra, A lelki egyház az Újszövetségben, A lelki egyház kialakulása a történelemben, A modern pedagógia iskoláinkban), mellett a naponkénti bibliaórák és imaórák áldott alkalmak lehettek a tudományban való gyarapodásra, s az Igében és szentek közösségben való elmélyedésre. A konferenciák az egyházi élet gyakorlati kérdéseit helyezték az Ige világossága alá, az egyház tagjai számára a naponta tartott vallásos estélyeken és nagygyűlésen elhangzott előadások nagyon növelhetik az egyház értékei öntudatosítását és azok megbecsülését. Ezt a könyvet mindenkinek meg kellene szereznie, annak, aki ott volt azért, hogy az ott töltött áldott órák emlékét felújítsa és megerősödjék azokban, amiket ott kapott, annak is, aki nem volt ott, hogy a közösségnek idő és tér határain felülemelkedő

nagy összefogó jelentőségét meglássa. Sokszor panaszkodunk arról, hogy a lelkipásztorok között az igazi testvéri kapcsolatok hiányoznak; napról-napra látszanak áldatlan jelei annak, hogy az egyház belső tisztviselői nem értik meg egymást s ennek az egyház rengeteg erkölcsi kárát látja, pedig ezeket a kapcsolatokat semmivel sem lehet megerősíteni, mint csak azzal, ha a lelkipásztorok s egyházi tisztviselők az Isten Igéje előtt találkoznak egymással. Azért hiábavaló minden egyesülés és kapcsolat, mely nem helyezi magát alá az Isten Igéje kiválasztó, ítélő és egyesítő hatásának. Ez a könyv erre is jó: a lelkipásztor és tanár megérezheti belőle, hogy ebben az egyházban egyetlen „testületi szellem“ lehet, ami Isten akaratával egyezik, az, amelyet a Szentlélek alkot, a Szentlélek pedig, hogy azt megtehesse, elsősorban alázatosságot, az Isten akaratára iránti teljes és feltétlen odaadást kíván, nem pedig érdekek képviselését.

De fel is használhatja a lelkipásztor ezt a munkát. Ad neki egy sereg gondolatot igel hirdetésre, vallásos összejövetelekre, vallás tanításra. Egy-egy olyan előadás, mint: Kálvin az Isten hőse, vagy Kálmáncsehi Sánta Márton, több és jobb anyagot ad egy vall. estélyi előadásra, mint száz mondvaesimált erkölcsi elmélkedés.

A Brassói Nagyhét Emlékkönyve megérdemelné, hogy minél szélesebb körben terjedjen, hirdetni, propagálni kellene, s ez a feladat is egyházunk lelkészi karára vár.

I.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Nyugtázások.

Folyó évi április hó 1-től június hó 15-ig a következő előfizetések folytak be Kiadóhivatalunkhoz:

Debreczeni László Érábrány 390, Tóth Gábor Kisbábony 250, Nemes József Kendő 390, Dr. Árkossy Jenő Nyáradszereda 590, Bartha Péter Torbeszló 335, Györke János Székelyszentistván 195, gróf Bethlen Pál Bethlen 370, Ajtay Gábor Csermő 40, Zsigmond Károly Bikfalva 133, Peleskey Sándor 535, Pásztorális-szeminarium Debrecen 390, Háda Sándor Piros 270, Horváth Ödön M.-köbölkut 390, Bagoly Lajos Fotosmartonos 215, Bene István Adoboly 935, Csia Pál Brassó 465, Dávid Gyula Arapatak 255, Farkas István Lisznyó 195, ~~Büki Gyula Zemeszt 445~~, Györbirtó István Kökös 195, Imreh Dezső Sepsiszentgyörgy 665, Kis Albert Bikfalva 785, Kis Endre Keresztvár 195, Puskás Kálmán Brassó 585, Pütkösti István Uzon 785, Tökés József Málnás 365, Ady László Sz.-földvár 265, Balogh Jenő Istvánháza 585, Bartha Lajos Aranyosgyéres 685, Bíró Lajos Magyardécse 785, Czirják Károly Torda 195, Keresztes Sándor Tur 785, Konez Ferenc M.-nagy lak 285, Konya Pál Székelykocsárd 75, Kósa Mihály Aranyosegerbegy 785, Miske Lajos Aranyospoján 140, Molnár József M.-lapád 935, Nagy Mihály Tompaháza 685, Sükösd Sándor M.-ozd 195, Szécsi Ferenc Felvinc 195, Szilágyi Aladár Asszonynépe 195, Veress Sándor Harasztos 635, Visky Ferenc Torda 785, Kassay Béla Tenke 390, Sárospataki akad. ifjúság Sárospatak 250, Boros Jenő Szatmár 390, Cseh Emil Kékes 835, Fekete Gerő Nyires 195, Csekme Ádám Czege 535, Székely Dániel Felőr 585, Török István M.-veresegyház 585, Menyhárd Elek M.-beréte 390, Seress Zoltán Gömörszkára 227, Borsay László Bibarcfalva 195, Czell Ignác Bölön 195, Molnár Imre Bardocz 860, Nagy Akos Sz.-szt.-Erzsébet 195, Nagy Béla Bodos 85, D. Polonkay Tiva-

dar Középajta 195, Ref. lelkészi hivatal Nagybaczon 585, Ref. lelkészi hivatal Székelymuzsna 685, Rozsonday Ádám M.-hermány 195, Ref. egyház Csomakőrös 625, Dr. Árkossy Jenő Ny.-szereda 390, Barabás Viktor Szövérd 551, Csutak Ferenc Magyaros 785, Donáth László Harasztkerék 785, Veszprémi Demeter Márkod 785 Lei.

Lapunk jelen számából az Ahítat Percei bibliaolvasó kalauz kimardt.

Jelen számunk a felelős szerkesztő iskolai évvégi soknemű elfoglaltsága miatt késett, a terjedelmében tapasztalható csökkenést a szeptemberi számban pótolni fogjuk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VASÁRNAPI ISKOLA

„AZ ÚT“ ALLANDÓ MELLÉKLETE
VASÁRNAPI ISKOLAI VEZETŐK RÉSZÉRE.

MEGJELENIK HAVONTA.

EGYES SZÁM ÁRA 2 LEI.

II. ÉVF. 6. SZ.

1928. JÚNIUS HÓ.

A vasárnapi iskolai munka tovább folytatása
a serdülők bibliakörében.

Megszokott dolog, hogy amikor a gyermek az iskolát elvégzi, a vasárnapi iskolától is végleg elszakad. Sokszor eltelik 3—4 esztendő is, amíg a konfirmáció alkalmával ismét a keresztyén nevelés hatása alá kerülhet. Gyakran találkozik az ember nagyon jól indult, gazdag áldásokat nyert leányokkal és fiúkkal, akikre vasárnapi iskolából való kilépésük után alig lehet ráismerni, úgy lefoszlik róluk minden hatás, amit a vasárnapi iskolában nyertek. Szinte teljesen céltalan és meddő minden vasárnapi iskolai munka, amelyik nem megy át serdülő bibliaköri munkába, hogy a konfirmációig tovább vezesse a gyermek lelki életét. Ha a vasárnapi iskola és a bibliaköri munka között a szerves kapcsolat és *átmenet nincsen meg, az egész munka homokba épített.* E nélkül a tovább folytatás nélkül úgy elvész a vasárnapi iskolai munka, mint a sivatag homokjában a patak vize.

Minden vasárnapi iskolai vezetőnek komoly gondját kell hogy képezze a munkájának továbbvitele, gondoskodnia kell, hogy akkor, amikor a gyermek a mindennapos iskolából kikerül, ne szakadjon el a mi munkánktól is végképen. Nekünk addig kell a gyermekeket kezünkben tartanunk, amíg öntudatos, munkás tagjai nem lesznek a gyülekezetnek. Ide pedig a konfirmáció utáni ifjúsági egyesületi, vagy bibliaköri gondos vezetés mellett is csak a 20-as éveivel ha el tud jutni. Az alapokat a vasárnapi iskola rakja le, ezért nem szabad a vasárnapi iskolai tanítást abba hagyni, ha a gyermek ki is

került a mindennapos iskolából, amíg az nem lehet tagja egy ifjúsági bibliakörnek. Vagy a vasárnapi iskolát kell a konfirmációig vezetni, és akkor a konfirmáltak bibliakörébe adni át a gyermekeket vagy a vasárnapi iskola és a konfirmáltak bibliaköre közé be kell állítani a serdülők bibliakörét.

A helyi viszonyok, alkalmas munkások képzése, a gyermekek fejlettsége, a konfirmáció ideje döntik el, hogy a két módszer közül melyik alkalmazható, de egyiket mindenesetre alkalmaznunk kell. Eddig mindazokon a helyeken, ahol négyöt éve folyik a vasárnapi iskolai munka, népes ifjúsági bibliaköröknek kellene dolgozniok. Vajjon hány helyen van ez meg?

Ha a vasárnapi iskola fölé a serdülők, majd a konfirmáltak bibliaköre is kialakul, az alkalmas vezető képzésének a kérdése is megoldódik. A bibliakör tagjai közül fognak olyanok kiválni, akiket felügyelet mellett lehetne a vasárnapi iskolában felhasználni és így a mostani vezető teljes súllyal a serdülők nevelésére adhatná magát. Nagyon sok esetben a vezető a serdülők, vagy a konfirmáltak bibliakörében aratná le azt, amit a vasárnapi iskolában vetett.

Ajánlatos a vasárnapi iskola vezetőjének a tanév vége felé különös gondjába venni a felsőbb osztályok növendékeit, Szigorúan számba kell venni, kik jönnek vissza a következő iskolai évben? Sajnos, sok esetben már a negyedik osztály után inasnak adják a gyermeket, vagy állandó házi munkára fogják. A vezető személyesen keresse fel az ilyen gyermekeket és már a nyáron által foglalkozzék velük. Ha csak ősszel akarjuk őket összefogni, sokkal nehezebb lesz és addig sok gyermek esetleg örökre eltűnik kezeink közül. Jó lenne, ha a csoportvezető a más gyülekezetbe szolgálatba, vagy inaságba küldött vasárnapi iskolás gyermekét ajánlaná az ottani vezető gondjaiba.

Ha más munkatárs még nincsen, akkor a vasárnapi iskolai vezetőnek kell a vasárnapi iskolát tovább folytatnia az iskolából kikerültekkel is, vagy neki kell megalakítania a serdülők bibliakörét. Folytatás nélkül egyetlen komoly, felelősséget érző vezető sem hagyja munkáját.

A serdülők bibliaköre folytatása kell, hogy legyen a vasárnap-i iskolának, de munkájának szervezete és módszere különbözik a vasárnapi iskolától tekintettel a gyermekek korára és állapotára.

Itt az iskolás karaktertől még jobban kell óvakodni, mint a vasárnapi iskolában, mások lesznek a gyerekek kérdései, nehezebb lesz őket kezelni. Egész csomó új feladat hárul a vezetőre. Aki azonban a vasárnapi iskolában megtalálta az igazi kapcsolatot, azután is könnyebben tud boldogulni.

Minden vezető, aki meg akarja indítani a serdülő bibliaköri munkát, nagyon jó segítséget kap arra az Erdélyi Egyházkerület által kiadott vezetők könyvében (összeállította Dr. Imre Lajos) és a Minerva által kiadott, az Igaz élet útján c.* kis füzetben. Az előbbi a vezető számára adja a szükséges tudnivalókat, a programot stb., az utóbbi a gyermek kezébe való.

Egyházunk megújulásának egyik fontos feltétele a vasárnapi iskolai munka folytatása. Késlekedni és az itt érintett kérdést elődázni nem szabad.

L. D.

A munka.

Vasárnapi iskolai és bibliaköri vezető tanfolyam Kolozsvárt. A mult számunkban előre bejelentett tanfolyam június 2—4. napjain áldott eredményekkel folyt le Kolozsváron. A reggeli bibliaórák négy csoportban, Pilder Mária, Benkő Ágnes, Imre Lajos és László Dezső vezetésével folytak le, igen áldott beszélgetések között. A délelőtti és délutáni előadások a szokott tárgyakról szólottak (A mi hitünk; A Biblia; A munka módszerei) a módszerei kérdéseknél két külön csoportban a vas. isk. és bibliaköri tanfolyam résztvevői számára. Ebéd után, melyet a résztvevők közül a vidékiek a theol konviktusában fogyasztottak el, játék és énekórák voltak, melyeken az énektanuláson kívül a játékok közül is sok újat mutattak be. Egyik ebéd után változatos szobajátékokban vehettek részt a jelenlevők. Este újból bibliaórák voltak és imaórák a rendes csoportokban. A harmadik napon délután egy órát beszámolóra fordítottunk s utána közös imaórát tartot-

* Megrendelhetők Ifjú Erdély kiadóhivatalában 90 Leus ill. 18 Leus árban.

tunk, melyeken áldott bizonyoságtételek hangzottak el afelől, hogy ezek a napok igazán az Istennel való együttlét s általa új erőforrás napjai voltak számunkra. A záró áhitaton Pilder Mária beszélt arról, hogy mindent cselekedhetünk Krisztus által s milyen jó arra gondolni, hogy általa cselekedhetünk. Utána az „Isten velünk, viszontlátásra“ énekkal vettünk búcsút egymástól, hogy ha itt nem is, de lélekben együtt maradjunk mindörökké abban a munkában, melyet Ő érte végziünk. Senki sem volt, aki innen ne nagyobb hittel és alázatosabb elszánással ment volna el, és a mi hitünk szilárd Őbenne, aki azért hívott ide, hogy e napok által megerősítsen és alkalmassá tegyen a munkára. A tanfolyamokon résztvettek összesen 86, a vas. isk. tanfolyamon 67, a bibliaköri vezetőként 19. Ezekből helybeli volt 26; a többi vidéki. A tanfolyamon felmerült a kívánság, hogy a résztvevők címeit valahol közöljük levelezés céljából, ezt azonban jelen helyünk s az, hogy soknak a résztvevők közül pontos címét nem tudjuk, most lehetetlenné teszi. Ha azonban valaki a tanfolyamon résztvettek közül valakivel levelezni óhajt, az illető címének utánajárunk és azt megírjuk, ha ebbeli kívánságát kifejezi.

Jelentőiket nem kaptunk a következő vas. iskoláktól: Aranyosgyéres, Arapatak, Bánffyhunad, Bethlen, Brassó, Czege, Egrespatak, Feketelak, Gyulafehérvár, Hidvég, Kraszna, Lupény, Marosvécs, Mezőcsávás, Görgényszentimre Nagybaczon, Nagyenyedi koll., Nagysajó, Romándellő, Ploesti, Nagyenyed, Sepsibesenyő, Angyalos, Szék, Székelyudvarhely, Szilágynagyfalu, Szőrese, Szépkényerüszentmárton, Sáromberke, Tacs, Nagyilonda, Várbogsány, Varsole, Szilágyballa, Ördögkeresztur. Kérjük ezeken a helyeken a vas. isk. vezetőit, hogy a küldött jelentőivet kitöltve küldjék be. Ha nem kaptak volna ilyen ívet — mert azt csak lapunk külön lenyomatához mellékeljük, — írjanak egy lev. lapon, hogy küldhessünk.

Nyugtázások: Alsócsernátoni vas. isk. közp.-járulék 50.— lei; külmisszióra 100.— lei; tordai vas. isk. közp.-járulék 300 lei; mezőbergenyei vas. isk. közp.-járulék 50 lei, adomány közp.-alapra (P. M.) 500 lei. Kolozsvári v. i. 243.50 lei; dombosi v. i. 60 lei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj